

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 5 Şubat 2020

Enflasyon Yeniden

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Ocak ayına ait enflasyon istatistiklerini yayınladı. TÜİK'in hesaplamalarına göre tüketici fiyatları Ocak ayında bir önceki aya göre %1.35; 2019'un Ocak ayına göre %12.15; yıl boyunca on iki aylık ortalamalara göre ise de %14.52 artış gösterdi. TÜİK'in enflasyon hesabında kullandığı "tüketici sepeti" içerisinde yüzde 22.77 ile en yüksek ağırlığa sahip olan *Gıda ve Alkolsüz İçecekler* grubundaki fiyat artışları ise son on iki ayda ortalama %17.70 artış gösterdi.

On iki aylık ortalamalar bazında bakıldığında, tüm 2019 boyunca, gıda fiyatlarındaki %17.79'lık artışı, %17.21 ile *Ev eşyası*; ve %16.78 ile *Sağlık harcamaları* kalemleri izliyor. Yani tüketicileri en yakından ilgilendiren ve toplamda yüzde 34 paya sahip olan bu temel kalemlerin fiyatlarındaki artış 2019 boyunca ortalama yüzde 17'yi aşmış durumda. (Bu rakamın daha mürekkebi kurumamış olan *asgari ücret* hesaplarıyla karşılaştırılmasını bu köşenin yazı sınırları içerisinde sürdürmek mümkün değil; ancak devlet eliyle yaratılan açık sömürünün boyutu da zaten ortada).

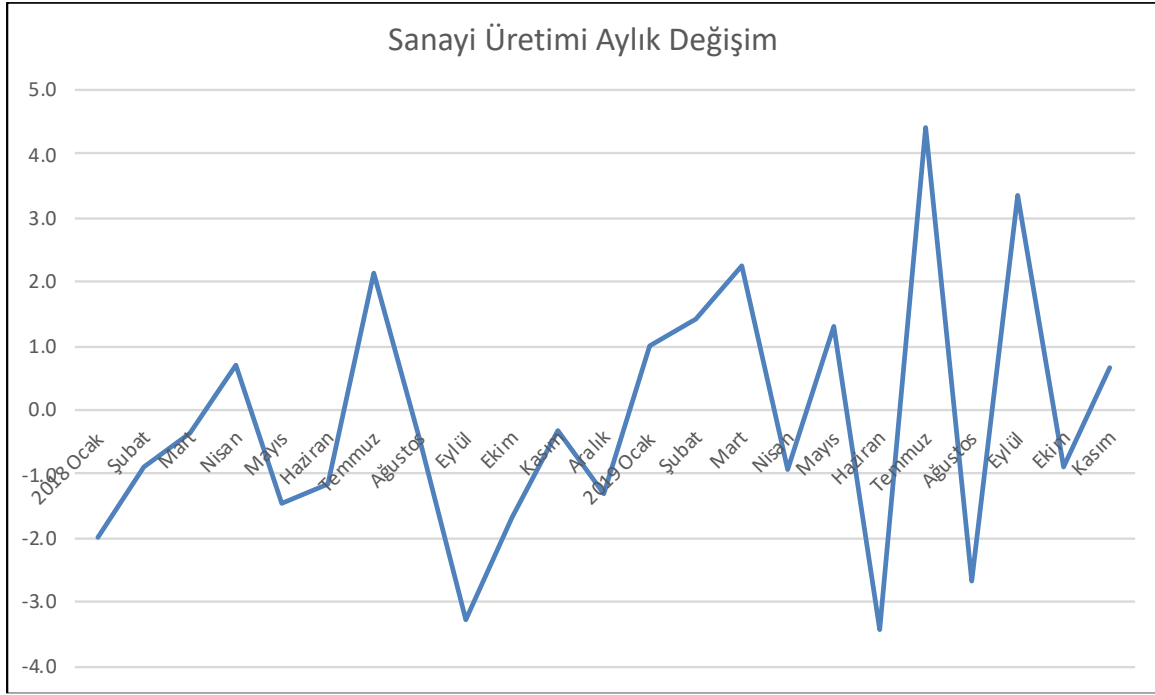
Enflasyon sistemik krizi sonucudur

Aylık enflasyon oranları 2019'un Temmuzundan sonraki dört ay boyunca sanki düşme eğilimi içerisindeydi. Bunun ise son derece basit bir nedeni vardı. Bir önceki yıl aynı aylarda enflasyon çok yüksek çıkmış ve dolayısıyla o dönemin *yüksek baz etkisi nedeniyle* yaşanmakta olan (*ve devam eden*) fiyat artışları oransal olarak sanki yavaşlıyormuş etkisi yaratmıştı. İlkokul aritmetiğinin büyüü...

Ancak, Ekim ayından bu yana geçen dört ay boyunca enflasyon oranlarının yükseliş içinde olduğu görülmekte. Enflasyon, bu köşede defalarca vurgulandığı üzere, ekonomideki mal ve hizmet ve işgücü piyasalarındaki dengesizliklerin ve yapısal nitelikli tıkanıklıkların tezahürüdür. Türkiye'de de enflasyon *sistemik nitelikli olup süregelen ekonomik ve siyasal krizin sonucudur*. Bu haliyle de ne Merkez Bankasının *sıkı duruş* ve benzeri ezoterik söz oyunları; ne de "*enflasyonun nedeni faizlerdir*" türünden iktisat bilimi dışı söylemlerle aşılabilir niteliktedir.

Türkiye'de enflasyon ile birlikte süregelen yüksek işsizlik; ithalata (özellikle enerji ithalatına) bağımlılık; tekeli / oligopolcü yapılar da hüküm süren taşeron sanayi ve denetlenmemiş spekülasyon finans ve rant oyunlarının yarattığı istikrarsızlık ve belirsizlik ortamı, siyasal ve hukuksal krizler ile bütünleşmiş ve sistemik bir kriz haline dönüşmüş durumdadır. Bu savlarımızı dile getirecek bir çok veriden sadece birisini sergileyelim: *sanayi üretimindeki dalgalı yapı ve istikrarsızlık*.

Aşağıdaki grafikte, gene TÜİK verilerinden elde ettiğimiz *mevsimsel ve takvim etkilerinden arındırılmış* sanayi üretimi aylık değişme oranları var:

Sanayi üretiminde son iki yılda yaşanan dalgalanmaları net bir biçimde gösteren grafiğin mesajı son derece açık: Türkiye gittikçe derinleşen bir *dengesizlik içindedir*. Sanayi üretimindeki dalgalanmalar özellikle 2019’un Ocak ayından bu yana, yüzde +4 ve -3.2’lik oranlarla şiddetlenme eğilimindedir. “*Dengesizlenme*” ise doğrudan doğruya yukarıda vurguladığımız sistemik krizin tezahürüdür; aynı enflasyonda söz konusu olduğu gibi...

***

Bilsay Kuruç hoca söz konusu dalgalanmaların şiddetlendiği günlerde, 10 Ekim 2018’de *Manifesto gazetesine* verdiği söyleşide şu sözleri vurguluyordu: “*Öncelikle bir konuda berraklaşmak lazım. Bu bir sermaye rejimi krizi. Bu çerçeveyi atlarsak hiçbir şeyi doğru bir şekilde açıklayamayız. Sermaye rejimi de gökten zembille inmez, zaman içinde oluşur. Türkiye’de de bunun bir çekirdeği vardı. 1980’den sonra bu çekirdek büyüdü... 2000’den bu yana son 18 yıldır ise Türkiye tam anlamıyla sermaye rejimi içinde yaşıyor...*”.